

BIROUL NAȚIONAL de STATISTICĂ
REPUBLICA MOLDOVA

**Aprobată pin Ordinul Biroului Național de
Statistică nr.53 din 20 septembrie 2019**

METODOLOGIA
ANCHETEI ASUPRA FORȚEI DE MUNCĂ
ÎN GOSPODĂRII

CUPRINS

1.	OBIECTIVELE ANCHETEI	3
2.	STANDARDE INTERNAȚIONALE ȘI NORME EUROPENE	3
3.	EVOLUȚIA ANCHETEI FORȚEI DE MUNCĂ	3
4.	SFERA DE CUPRINDERE	5
5.	PERIOADA DE REFERINȚĂ	5
6.	METODA DE COLECTARE	5
7.	PLANUL DE SONDAJ	8
8.	EXTINDEREA REZULTATELOR	10
9.	PRELUCRAREA DATELOR	10
10.	CONCEPTE ȘI DEFINIȚII UTILIZATE	11
10.1.	SUBUTILIZAREA FORȚEI DE MUNCĂ	19
11.	SCHIMBĂRI METODOLOGICE	21
12.	PRINCIPALII INDICATORI	22
13.	DISEMINAREA REZULTATELOR	23
14.	LIMITĂRI	23

1. OBIECTIVELE ANCHETEI

Ancheta asupra forței de muncă în gospodării (AFM) este o metodă modernă pentru cercetarea statistică a pieței forței de muncă, având ca obiectiv principal măsurarea forței de muncă – a populației ocupate și în șomaj și a populației care nu face parte din forța de muncă.

Concepută ca sursă importantă de informații intercenzitare asupra forței de muncă, ancheta furnizează date esențiale asupra tuturor segmentelor de populație, cu numeroase posibilități de corelare și structurare după caracteristici demo-socio-economice diverse, în condiții de comparabilitate internațională.

Începând cu tr.IV 1998, ancheta asupra forței de muncă în gospodării se realizează trimestrial, ca o cercetare continuă, permițând astfel obținerea de date conjuncturale asupra mărimii și structurii ofertei de forță de muncă și evidențierea fenomenelor cu caracter sezonier care se manifestă pe piața forței de muncă.

2. STANDARDE INTERNAȚIONALE ȘI NORME EUROPENE

Rezoluțiile Conferinței Internaționale a Statisticienilor Muncii (CISM) privind:

- Clasificarea internațională a statutului profesional (a 15 CISM, 1993);
- Statistica ocupării în sectorul informal (a 15 CISM, 1993);
- Măsurarea venitului obținut din ocupare (a 16 CISM, 1998);
- Măsurarea subocupării și a situațiilor inadecvate de ocupare (a 16 CISM, 1998);
- Statisticile privind munca, ocuparea și subutilizarea forței de muncă (a 19 CISM, 2013).

Recomandările Conferinței Internaționale a Statisticienilor Muncii privind:

- Tratarea în statisticile ocupării și a șomajului a absențelor de lungă durată (a 16 CISM, 1998);
- Definiția statistică a ocupării informale (a 17 CISM, 2003).

Norme europene:

Regulamentul Consiliului Comunității Europene (Council Regulation) nr.577/98 privind organizarea anchetei forței de muncă în gospodării la nivelul Comunității Europene, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L77 din 14.03.1998.

3. EVOLUȚIA ANCHETEI FORȚEI DE MUNCĂ

Concepția metodologică și organizatorică a anchetei a fost realizată cu asistența tehnică a Institutului Național de Statistică și Studii Economice, din Franța și a Institutului Național de Statistică, din România în cadrul Programului TACIS în domeniul statisticii, precum și a experților Biroului Internațional al Muncii (BIM).

Organizarea practică și conducerea anchetei în teren se efectuează de către Biroul Național de Statistică prin centrele regionale de statistică.

În procesul de realizare a AFM distingem câteva etape distincte:

Anii 1998 – 2005: - organizarea în conformitate cu standardele BIM, lansarea și realizarea Anchetei Forței de Muncă asupra gospodăriilor casnice, ca cercetare continuă cu diseminare trimestrială.

În luna mai a anului 1998, a fost realizată testarea anchetei pe un eșantion de 4104 adrese, câte 36 pentru fiecare operator de interviu. Scopul anchetei-test a fost cel de verificare și evaluare a instrumentarului și a modului de organizare în teren, precum și concordanța dintre distribuția

populației din eșantion pe grupe de vârstă și cea a populației totale a țării conform datelor statisticii curente a populației.

În perioada trim. IV 1998 - trim. IV 1999, pe parcursul a 5 trimestre consecutiv a fost realizată o cercetare-pilot pe întregul eșantion, care a servit drept bază experimentală și a permis atât aprecierea consistenței și credibilității rezultatelor, cât și validarea metodei utilizate.

Începând cu anul 2000 a demarat ancheta continuă care furnizează rezultate trimestriale și anuale (valori medii). Volumul eșantionului anchetei continue a fost de 8208 locuințe, distribuite în 114 Unități Primare de Eșantionare (UPE). Pentru efectuarea lucrărilor în teren au fost angajați 114 operatori de interviu și 44 de specialiști controlori. Fiecărui operator de interviu îi revenea lunar câte 24 adrese și, respectiv, câte 6 săptămânal.

S-a utilizat un eșantion probabilistic în două trepte: în prima treaptă s-au ales centrele de cercetare pe baza listelor electorale, iar în a doua treaptă – locuințele.

Eșantionul a fost construit pe baza unui procedeu de înnoire parțială a eșantionului trimestrial (“schema de rotație 2-2-2”), care are ca principiu de bază următoarea tehnică: o locuință este cercetată două trimestre consecutive, este scoasă temporar din cercetare următoarele două trimestre, este reintrodusă în cercetare următoarele două trimestre, apoi este scoasă definitiv din cercetare. Așadar, o locuință este gestionată 6 trimestre, fiind interviuată de 4 ori. Conform schemei aplicate, în fiecare trimestru se păstrează în eșantion 50% din locuințele trimestrului anterior, 25% din locuințele cercetate cu două trimestre în urmă, iar restul de 25% sunt locuințe absolut noi. Astfel se păstrează și o acoperire de 50% a eșantioanelor de la un trimestru al unui an la același trimestru al anului precedent.

2006-2008 - realizarea AFM conform noului plan de sondaj, inclusiv a unei scheme noi de rotație și a chestionarelor noi. Schimbările în 2006, în particular, au vizat:

- Crearea cadrului comun de eșantionare a AFM și a Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC) (crearea rețelei unice de anchetatori și controlori, respectiv 150 și 51);
- Introducerea unei noi scheme de rotație {2-(1)-1-(8)-2};
- Schimbări metodologice inclusiv tratarea anumitor situații în ocupare și șomaj;
- Subiecte noi abordate în AFM.

Reproiectarea anchetei trimestriale s-a realizat în concordanță cu definițiile și conceptele internaționale și legislația națională în vigoare, cu scopul de a îmbunătăți în continuare gradul de armonizare cu standardele internaționale și cele europene.

De la 1 ianuarie 2009 a fost introdusă rotația UPE-urilor (o dată la doi ani).

Începând cu anul 2015, pentru a răspunde necesităților de eficientizare a procesului de colectare și de îmbunătățire a calității datelor, este modificată schema de rotație a gospodăriilor: 1-(2)-1-(8)-1.

Din anul 2019:

- definiția „ocupării” este aliniată prevederilor noului standard¹ internațional: în această categorie nu se includ persoanele ocupate cu producerea produselor agricole, în special, pentru consumul propriu (indiferent de numărul orelor lucrate);
- AFM se realizează conform unui nou plan de sondaj (a unui nou eșantion de gospodării și a unei noi scheme de rotație (2-(2)-2));

¹ Rezoluția „Statisticile privind munca, ocuparea și subutilizarea forței de muncă”, adoptată de a 19^{ea} Conferință Internațională a Statisticienilor Muncii din 2013 (Resolution I. Resolution concerning statistics of work, employment and labour underutilization): http://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/meetings-and-events/international-conference-of-labour-statisticians/19/WCMS_230304/lang--en/index.htm

- rezultatele AFM sunt extinse la numărul populației rezidente (populația cu reședință obișnuită).

Reședință obișnuită este definită ca locul în care persoana a trăit preponderent în ultimele 12 luni indiferent de absențele temporare (în scopul recreării, vacanței, vizitelor la rude și prieteni, afacerilor, tratamentului medical, pelerinajelor religioase etc.)

4. SFERA DE CUPRINDERE

Ancheta se desfășoară în întreaga țară, cu excepția localităților situate în partea stângă a r. Nistru și m. Bender. Sunt interviewate numai gospodăriile individuale din locuințele permanente. Unitățile de locuit în comun (cămine de bătrâni, sanatorii, cămine muncitorești, centre pentru persoane cu deficiență motorie, mintală etc., centre pentru oamenii străzii etc.) și persoanele care locuiesc permanent în astfel de unități nu sunt cuprinse în anchetă. De asemenea, nu sunt cuprinse în anchetă locuințele sezoniere.

Obiect al anchetei sunt persoanele cu reședință obișnuită pe teritoriul Republicii Moldova pentru o perioadă de 12 luni și peste, membre ale gospodăriilor din locuințele selectate. Se consideră membri ai gospodăriei și persoanele plecate din localitate pentru o perioadă îndelungată (de peste 6 luni), dacă acestea păstrează legături familiale cu gospodăria din care fac parte, precum:

- elevii și studenții plecați la studii;
- persoanele plecate la lucru;
- deținuții și arestații;
- persoanele spitalizate sau aflate temporar în sanatorii pentru tratament sau recuperare, pentru care datele se colectează prin interviewarea rudelor sau a celorlalți membri ai gospodăriilor din care fac parte.

5. PERIOADA DE REFERINȚĂ

Interviurile sunt repartizate uniform de-a lungul trimestrului, realizându-se o cercetare continuă.

Perioada de referință (pentru marea majoritate a întrebărilor) este săptămâna, de luni până duminică, inclusiv cea dinaintea interviului. Pentru anumite întrebări există și alte perioade de referință: ultimele 4 săptămâni sau următoarele 15 zile, aceste excepții fiind specificate pe chestionar.

6. METODA DE COLECTARE

Datele sunt colectate prin metoda interviului față în față. Înregistrarea informațiilor în chestionarele anchetei se realizează prin interviewarea persoanelor de 15 ani și peste, la domiciliul gospodăriilor din locuințele cercetate.

Realizarea în teren a anchetei presupune parcurgerea a două etape succesive:

- (1) Identificarea locuințelor din centrul de cercetare și înștiințarea gospodăriilor.
- (2) Înregistrarea datelor în chestionare.

- (1) **Identificarea locuințelor** se face de către anchetator, conform „Listei locuințelor și a gospodăriilor cercetate” (formular LG) întocmită la BNS în urma extragerii eşantionului lunar de locuințe.

La identificare, se ține seama că la anchetă trebuie înregistrate toate locuințele cuprinse în listă, indiferent de tipul clădirii (de locuit, cu unități de locuit în comun, cu altă destinație), precum și toate gospodăriile și persoanele care le ocupă.

Eventualele modificări care au avut loc (distrugeri, demolări, fuziuni de locuințe, schimbarea destinației) trebuie consemnate în formularul LG în coloana „Observații” și în chestionarul CL.

La locuințele identificate sunt lăsate în avans scrisori de înștiințare a gospodăriilor și pliante, prin care acestea sunt anunțate că fac parte din eșantion și la ce dată urmează a fi vizitate de către operatorii de interviu pentru realizarea interviului și, în același timp sunt familiarizate cu obiectivele cercetării și cu principalele rezultate ale anchetei.

(2) **Înregistrarea datelor** se face de către operatorul de interviu la domiciliul gospodăriilor, pe baza întrebărilor cuprinse în două tipuri de formulare:

- Chestionarul locuinței – CL;
- Chestionarul individual – CI.

După finalizarea operațiunilor de înregistrare în teren, anchetatorul trebuie să completeze coloanele „Situția la anchetă” și „Centralizatorul” din formularul LG, formular care reprezintă inventarul chestionarelor cuprinse în mapă și, totodată, un centralizator al datelor din chestionarele CL și CI.

Chestionarele anchetei

Chestionarul locuință (CL) este completat, de regulă, pe baza răspunsurilor persoanei de referință (de obicei capul gospodăriei) și include:

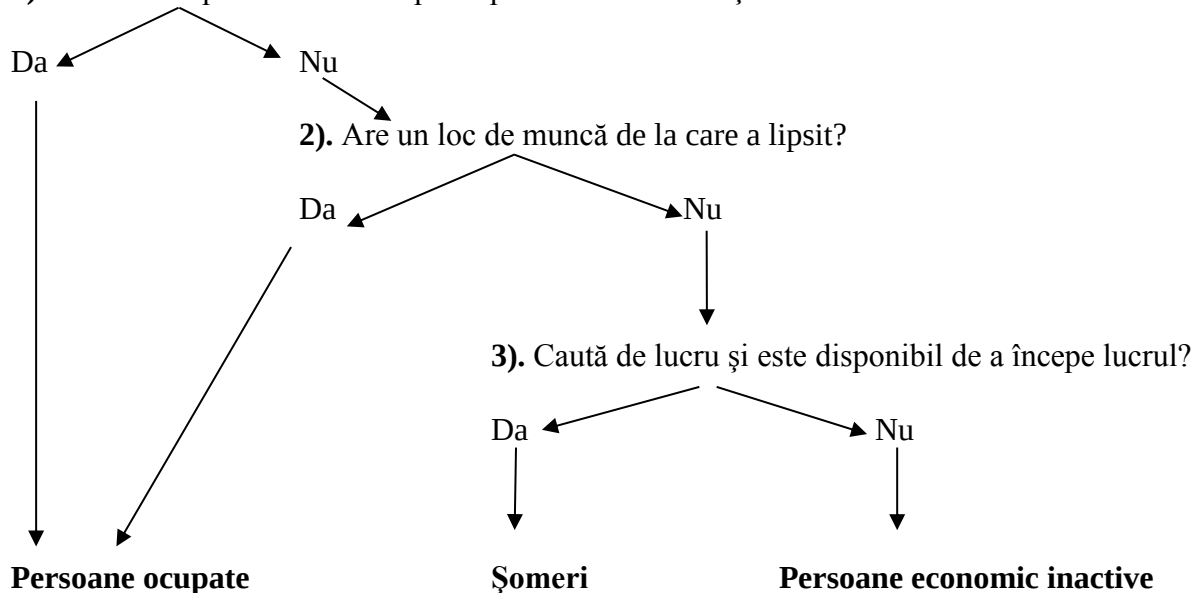
- prima parte, referitoare la informațiile asupra clădirii și locuinței: destinația, situația locuinței (anchetată anterior, nouă la anchetă, trebuie exclusă din anchetă: distrusă, și-a schimbat destinația, a dispărut prin fuziune etc.), tipul locuinței (permanentă, temporară), numărul gospodăriilor din locuință;
- a doua parte, referitoare la fiecare gospodărie care ocupă locuința, adresată tuturor membrilor gospodăriei, indiferent de vârstă, care colectează date demografice, nivelul de instruire, forma de instruire urmată în ultimele patru săptămâni, informații privind relația cu capul gospodăriei, mobilitatea comparativ cu situația față de ancheta precedentă și prezența în gospodărie.

Chestionarul individual (CI) se adresează tuturor membrilor gospodăriei în vârstă de 15 ani și peste, care conține:

- întrebări generale, adresate tuturor membrilor gospodăriei în vârstă de 15 ani și peste (15 ani s-a adoptat ca vârstă limită pentru definirea populației active), care permite ghidarea interviului către secțiunile următoare ale chestionarului, în funcție de activitatea economică a respondentului;
- întrebări adresate persoanelor care au lucrat în cursul perioadei de referință cu privire la statutul profesional, modalitatea de angajare, protecția socială, forma de proprietate a unității, locul de muncă, forma organizatorico-juridică, ocupația, activitatea economică, condițiile de muncă, programul de lucru, orele lucrate, munca inadecvată, venitul provenit din ocupare, dorința de a avea un alt loc de muncă;
- întrebări adresate persoanelor care nu au lucrat (în șomaj sau inactive), privind dorința de a munci, metodele utilizate pentru a găsi un loc de muncă, disponibilitatea pentru a începe lucrul, motivele pentru care nu caută de lucru, ce fel de loc de muncă caută; activitatea anterioară: statutul profesional, ocupația, activitatea economică și ultimul loc de muncă, etc.

În conformitate cu recomandările internaționale, la completarea AFM se respectă structura obligatorie a parcurgerii interviului (fluxul întrebărilor în chestionare):

1). A lucrat respondentul în timpul săptămânii de referință?

Personalul AFM

La nivelul aparatului central BNS, AFM este coordonată de Direcția statistică ocupării în comun cu Secția colectarea datelor în gospodării și Direcția metode statistice.

În cadrul centrelor regionale de statistică, personalul antrenat în efectuarea anchetei este format din:

- responsabili de anchetă – șefii direcțiilor/secțiilor teritoriale de statistică respective;
- controlori – 51 persoane;
- operatori de interviu / anchetatori – 150 persoane.
- **Responsabilul de anchetă** coordonează și răspunde de realizarea anchetei în toate fazele derulării ei, executând:
 - pregătirea anchetei;
 - repartizarea centrelor de cercetare controlorilor;
 - primirea materialelor anchetei (manuale, chestionare, legitimații etc.) și repartizarea acestora controlorilor;
 - îndrumarea și verificarea activității controlorilor și anchetatorilor;
 - verificarea realizării înregistrărilor în teren;
 - organizarea verificării calității datelor din chestionarele anchetei;
 - verificarea codificării, introducerii, prelucrării/validării, transmiterii datelor la BNS.
- **Controlorii** răspund direct de realizarea anchetei în centrele de cercetare care le-au fost repartizate, prin următoarele acțiuni:
 - distribuirea materialelor (manuale, chestionare, legitimații etc.) fiecărui anchetator;
 - supravegherea, îndrumarea și controlul selectiv al activității de înregistrare a datelor în teren;

- preluarea și verificarea formularelor completate de anchetator;
- codificarea datelor din chestionarele individuale;
- corectarea erorilor de introducere sau de înregistrare a datelor;
- introducerea, validarea și transmiterea datelor la BNS (Secția statistică ocupării).

• **Operatorii de interviu / anchetatorii** efectuează operațiunile privind:

- identificarea adreselor locuințelor;
- petrecerea interviurilor și înregistrarea datelor colectate în chestionare;
- completarea "Listei locuințelor și a gospodăriilor cercetate" (formular LG).

În activitatea lor, aceștia respectă precizările metodologice și organizatorice din **Manualul anchetatorului** și termenele prevăzute în **Calendarul privind activitatea anchetatorului**.

7. PLANUL DE SONDAJ

Tipul sondajului folosit pentru ancheta AFM este cel în două trepte.

La prima treaptă, în baza recensământului din 2014, a fost proiectat un eșantion stratificat de 150 de Unități Primare de Eșantionare (UPE), care reprezintă secții de recensământ (în Chișinău urban – sectoare de recensământ). Acesta reprezintă Eșantionul Multifuncțional pentru cercetările din Domeniul Social 2, așa numitul eșantion master EMDOS 2, proiectat pentru a desfășura cercetările statistice în cadrul gospodăriilor casnice pe perioada anilor 2019-2020. Pentru stratificare au fost folosite criteriile geografic (4 regiuni statistice – Nord, Centru, Sud (inclusiv UTA Găgăuzia) și mun. Chișinău) și mediul de reședință (urban, rural). EMDOS 2 cuprinde 52 UPE selectate din mediul urban și 98 UPE selectate din mediul rural.

În cadrul stratului Chișinău urban, trimestrial are loc rotația UPE-urilor. Astfel, 25% din UPE-uri sunt înlocuite cu altele noi, în scopul obținerii unei acoperiri teritoriale mai bune în timp.

La cea de-a doua treaptă, se extrag, utilizând procedeul extragerii simple aleatoare din EMDOS 2, a 17145 de locuințe pe an (unități secundare de eșantionare). Toate gospodăriile dintr-o locuință sunt incluse în cercetare.

Fiecare locuință este observată pe parcursul unei perioade de 16 luni conform schemei de rotație de tipul 2-(2)-2. Conform acestei scheme de rotație gospodăria este cercetată în primele 2 trimestre consecutiv, următoarele 2 trimestre este scoasă temporar din cercetare, apoi iarăși participă pentru 2 trimestre consecutive, după care este exclusă definitiv din cercetare.

Baza de sondaj

În lipsa unor registre adecvate (registru de locuințe, registru al populației etc.), anchetele în gospodării realizate de către BNS se bazează pe utilizarea unui eșantion master, ceea ce impune aplicarea unor planuri de sondaj în mai multe trepte.

În perioada 2017 - 2018, s-au desfășurat lucrările de pregătire și s-a constituit EMDOS 2, pe baza informațiilor oferite de Recensământul Populației și Locuințelor din 2014, cu scopul de a servi ca bază de eșantionare pentru anchetele în gospodării care urmează a fi realizate.

EMDOS 2 a fost creat prin includerea a 174 localități de pe întreg teritoriul Republicii Moldova, cu excepția localităților situate în partea stângă a r. Nistru și m. Bender. Municipiul Chișinău este reprezentat de 31 de UPE, iar mun. Bălți de 5 UPE. Cele 150 UPE (centre de cercetare), sunt repartizate, în toate zonele statistice, după cum urmează:

Zona statistică	Total	inclusiv, pe medii	
		urban	rural
Nord	32	11	21
Centru	45	7	38
Sud	42	10	32
mun. Chișinău	31	24	7

În concluzie, algoritmul de extragere a EMDOS a fost asimilat cu o selecție stratificată, cu probabilitate proporțională cu mărimea UPE-lor în interiorul fiecărui strat.

Baza de sondaj pentru a II-a treaptă de eșantionare o constituie lista locuințelor, colectată în baza hărților ortofoto² cu limitele fiecărei UPE în parte (procedură specială de actualizare numită *listing*).

Unitatea de eșantionare

Unitatea primară de eșantionare, corespunzătoare primei trepte de eșantionare (selecția eșantionului master), a fost secția de recensământ, iar pentru stratul Chișinău urban - sectorul de recensământ.

Unitatea secundară de eșantionare, corespunzătoare celei de-a doua trepte de eșantionare (selecția eșantionului anchetei), a fost locuința (adresa).

Fracția de sondaj

Fracția de sondaj globală, calculată ca procent al locuințelor incluse în eșantionul anual al anchetei în total locuințe, este de aproximativ 1.8%.

Volumul eșantionului

Volumul eșantionului pentru o anchetă trimestrială este de 7620 locuințe.

Conform metodologiei adoptate pentru anchetele în gospodării realizate de către BNS, o locuință poate conține una sau mai multe (cazuri rare) gospodării. Toate gospodăriile aparținând locuințelor selectate, precum și toate persoanele de 15 ani și peste, aparținând gospodăriilor din locuințele selectate, sunt anchetate.

În aceste condiții, volumul eșantionului de gospodării, ca și volumul eșantionului de persoane, sunt variabile aleatoare, depinzând de eșantionul de locuințe selectat în treapta a doua.

Stratificarea

Stratificarea se referă numai la prima treaptă de eșantionare. Au fost create 8 straturi, criteriile de stratificare folosite fiind *zona statistică* (Nord, Centru, Sud și Mun. Chișinău) în combinație cu mediul de reședință (urban sau rural) unde este localizată o anumită UPE.

² Hărțile ortofoto se referă la anul 2016 și sunt oferite de către Agenția Relații Funciare și Cadastru

8. EXTINDEREA REZULTATELOR

Coeficienții de extindere, folosiți pentru a obține estimările la nivel de gospodărie sau/și persoană sunt obținute prin parcurgerea a trei etape.

Prima etapă constă în determinarea coeficienților de extindere de bază (inversul probabilității generale de selecție a unei locuințe, după cele două trepte de eșantionare) pentru fiecare locuință din eșantion. Ponderea de bază a unei locuințe este atribuită tuturor gospodăriilor din acea locuință.

A doua etapă constă în ajustarea coeficienților de extindere de bază în funcție de rata de non-răspuns total. Se procedează la re-ponderarea unităților respondente, prin ajustarea cu inversul ratei de răspuns, gospodăriile respondente fiind grupate după UPE.

A treia etapă și ultima constă în calibrarea coeficienților de extindere obținuți în etapa a doua cu distribuțiile marginale ale populației în baza câtorva variabile. Astfel, redresarea se realizează separat, pe fiecare regiune statistică (nord, centru, sud și mun. Chișinău), folosindu-se drept variabile de calibrare populația totală pe: zone statistice, medii de reședință, gen și 14 grupe de vârstă, utilizând un algoritm propriu scris în aplicația *Stata 9.2*. Populația totală este cunoscută din statistica demografică curentă la situația de 1 ianuarie, populația instituționalizată fiind inclusă.

La sfârșitul acestei etape sunt obținuți coeficienții finali de extindere, care iau valori diferite pentru fiecare persoană în parte.

9. PRELUCRAREA DATELOR

Soluția informatică a anchetei este realizată în ORACLE și este divizată pe două componente:

- soluția informatică la nivel local (centrele regionale de statistică);
- soluția informatică la nivel central.

Soluția informatică **la nivel local** permite introducerea datelor pe calculator, controlul aritmetic și logic atât pentru un centru de cercetare cât și la nivel de secție teritorială.

Pentru proiectarea soluției informatice la nivel local au fost elaborate trei categorii de condiții logice:

- de verificare a drumurilor/fluxurilor logice din chestionare;
- de verificare a datelor din chestionare;
- de verificare a integrității între datele de identificare ale gospodăriilor din momentul selectării cu cele completate în timpul interviului.

Condițiile de control logic la nivel de chestionar au ca scop: urmărirea și verificarea drumurilor/fluxurilor logice din chestionare; respectarea corelațiilor între răspunsurile la diferite întrebări, codificarea corectă a anumitor variabile, eliminarea unor răspunsuri lipsite de logică.

Prin condițiile de verificare a integrității se urmărește corelarea și verificarea datelor de identificare ale gospodăriei din momentul selectării cu cele completate în timpul interviului și a datelor de identificare aferente membrilor gospodăriilor selectate între tipurile de chestionare utilizate.

Soluția informatică, **la nivel central**, cuprinde pe lângă varianta pentru centrele regionale și *Modulul administratorului* bazei de date, care permite:

- realizarea tuturor operațiunilor ce țin atât de importarea și exportarea informației, cât și de exportarea fișierelor necesare pentru instalarea și modificarea programului de procesare a informației în direcțiile regionale de statistică;
- validarea bazelor de date primite din direcțiile regionale în vederea agregării;
- agregarea bazelor de date;
- corecții automate;
- modificarea/lichidarea/adăugarea variabilelor, condițiilor de control logic, condițiilor de verificare a drumurilor/fluxurilor logice din chestionare ș.a.;
- înregistrarea și vizualizarea tuturor operațiunilor (evenimentelor) executate în baza de date cu indicarea utilizatorului, datei și codului operațiunii executate;
- păstrarea și modificarea informației despre utilizatorii programului (controlori, administratori).

10. CONCEPTE ȘI DEFINIȚII UTILIZATE

Prin **gospodărie**, se înțelege grupul de două sau mai multe persoane care locuiesc împreună având, în general, legături de rudenie și care se gospodăresc (fac menajul) în comun, participând în totalitate sau parțial la formarea veniturilor și la cheltuirea lor. Persoana care nu aparține de o gospodărie și care declară că locuiește și se gospodărește singură se consideră gospodărie formată dintr-o singură persoană.

Capul gospodăriei (sau **persoana referință din gospodărie**) este persoana declarată și recunoscută ca atare de ceilalți membri ai gospodăriei. Capul gospodăriei servește drept persoană de referință pentru stabilirea relațiilor între toți membrii gospodăriei.

Noțiunea de **forță de muncă** se referă la oferta curentă³ de muncă pentru producerea bunurilor și serviciilor în schimbul unei plăți sau a unui profit. Forța de muncă include Ocuparea și Șomajul.

În funcție de **statutul de participare la forța de muncă**, persoanele pot fi clasificate ca fiind:

- în ocupare,
- în șomaj,
- în afara forței de muncă (care nu fac parte din forța de muncă).

Încadrarea populației pe categorii, după participarea la forța de muncă, se face conform principiului priorității ocupării față de șomaj și a șomajului față de persoanele în afara forței de muncă.

În funcție de scop și de obiective, **populația în vârstă de muncă** include:

- toate persoanele de 15⁴ ani și peste;

³ În timpul unei perioade scurte de referință, egală cu șapte zile sau cu o săptămână (conform Rezoluției CISM, 2013).

⁴ Limita de jos a vârstei apte de muncă (de 15 ani) utilizată la AFM este în conformitate cu normele europene și Codul Muncii al Republicii Moldova. Astfel, Codul Muncii, art. 46 (2), prevede, că persoana fizică dobândește capacitatea de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani. Totodată, persoana fizică poate încheia un contract individual de muncă și la împlinirea vârstei de 15, cu acordul scris al părinților (art. 46 (3)).

- toate persoanele de sex feminin cu vârsta cuprinsă între 16 - 58 ani și 6 luni⁵ și bărbații cu vârsta cuprinsă între 16 – 63 ani⁵ (vârsta aptă de muncă în conformitate cu legislația națională),
- toate persoanele cu vârsta cuprinsă între 15 – 64 ani (limitele de vârstă utilizate în statisticile europene).

Rata de participare la forța de muncă (rata de activitate) reprezintă ponderea forței de muncă în vârstă de muncă în populația totală în vârstă de muncă.

Populația ocupată cuprinde toate persoanele de 15 ani și peste, care într-o perioadă scurtă de referință (o săptămână), desfășoară orice activitate de producere a bunurilor sau de prestare a serviciilor **de cel puțin o oră pentru plată sau profit**.

S-a adoptat criteriul standard (de cel puțin o oră) recomandat de Biroul Internațional al Muncii (BIM) „în definirea” populației ocupate pentru asigurarea comparabilității datelor la nivel internațional, precum și cu scopul:

- cuprinderii activităților desfășurate în timp redus, ocazionale sau sezoniere;
- definirii șomajului ca lipsă totală a muncii;
- evaluării dimensiunilor sub-ocupării forței de muncă.

În afara persoanelor aflate la lucru, care au un loc de muncă și care în cursul săptămânii de referință au lucrat ca salariați, lucrătorii pe cont propriu sau lucrătorii familiari neremunerați, se mai consideră persoane ocupate și:

- persoanele temporar absente de la lucru în cursul săptămânii de referință, care își păstrează legătura formală cu locul de muncă, motivele de absență fiind: concediul de odihnă, concediul medical (pentru incapacitate temporară de muncă), concediul de maternitate (în limitele unei perioade prevăzute de lege), concediu de studii, conflict de muncă sau grevă, cursuri de instruire / formare profesională, suspendarea temporară a lucrului datorită condițiilor meteorologice, conjuncturii economice nefavorabile, incidentelor tehnice;

- persoanele în concediu pentru îngrijirea copilului (în limita unei perioade prevăzute de lege), în concediul fără plată sau în șomaj tehnic (lipsă de materie primă sau energie, lipsă de comenzi sau clienți, etc.) care au certitudinea că vor reveni la locul de muncă într-o perioadă de cel mult trei luni,

- persoanele salariate în perioada extra-sezon, care au certitudinea că vor reveni la locul de muncă într-o perioadă de cel mult șase luni și în această perioadă primesc salariu;

- persoanele care au un loc de muncă (cu program de lucru complet sau parțial), aflate în căutarea altui loc de muncă;

- persoanele care în cursul săptămânii de referință au desfășurat o muncă oarecare, plătită sau aducătoare de venit, chiar dacă erau în curs de pregătire școlară obligatorie, erau la pensie sau beneficiau de pensie, erau înscrise la oficiile forței de muncă, primind sau nu ajutor de șomaj;

- lucrătorii familiari neremunerați, inclusiv cei temporar absenți în cursul săptămânii de referință;

- ucenicii și stagiarilor remunerați, care lucrează cu program complet sau parțial;

- membrii forțelor armate / cadrele active (începând cu 2018 - cu excepția militarilor în termen).

⁵ Vârsta standard de pensionare pentru bărbați este de 63 ani începând cu 1 iulie 2019. Vârsta standard de pensionare pentru femei crește anual eșalonat, în conformitate cu art.41 (1), tabelul nr.2, din Legea nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii.

(!) Începând cu 2019, persoanele care produc produse agricole în principal pentru consumul propriu, nu se consideră persoane ocupate.⁶

Rata de ocupare: ponderea populației ocupate în vârstă de 15 ani și peste în totalul populației de aceeași grupă de vârstă, exprimat procentual.

Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă: ponderea populației ocupate în vârstă de muncă (conform legislației naționale sau normelor europene de 15-64 ani) în populația totală în vârstă de muncă.

Ecartul de gen al ocupării: diferența dintre rata de ocupare a femeilor și rata de ocupare a bărbaților, exprimată în puncte procentuale.

Activitățile economice: populația ocupată se distribuie după activități economice la nivel de secțiuni, definite conform Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei, CAEM-2.

Sectoare economice: populația ocupată se distribuie după 3 sectoare economice, care includ activitățile economice conform CAEM-2 după cum urmează:

- primar: agricultură, silvicultură, pescuit;
- secundar: industrie (extractivă; prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare) și construcții;
- terțiar: servicii comerciale (comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare; activități de cazare și alimentație publică; informații și comunicații; activități financiare și asigurări; tranzacții imobiliare; activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport, etc.) și servicii sociale (administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii; învățământ; sănătate și asistență socială; artă, activități de recreere și de agrement, etc.).

Tipul unităților de producție este definit conform Sistemului Conturilor Naționale:

- Unitățile de producție ale *Sectorului formal*;
- Unitățile de producție ale *Sectorului informal*;
- *Gospodăriile Casnice*.

Ocuparea în Sectorul formal este definită ca ocupare în:

- Unitățile economice cu drept de persoană juridică sau
- Întreprinderile cu drept de persoană fizică, care sunt înregistrate.

Ocuparea în Sectorul informal include toate persoanele care, indiferent de statutul lor profesional, în timpul perioadei de referință au fost ocupate în întreprinderi ce aparțin *sectorului informal*, având această ocupație (loc de muncă) în activitatea principală sau secundară. Întreprinderile sectorului informal sunt definite ca întreprinderi private fără statut de persoană juridică, care nu sunt înregistrate.

⁶ În conformitate cu Rezoluția „Statisticile privind munca, ocuparea și subutilizarea forței de muncă”, adoptată de a 19^{ea} Conferință Internațională a Statisticienilor Muncii din 2013 (Resolution I. Resolution concerning statistics of work, employment and labour underutilization): http://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/meetings-and-events/international-conference-of-labour-statisticians/19/WCMS_230304/lang--en/index.htm

Ocuparea în Gospodăriile casnice include lucrătorii casnici plătiți angajați de gospodărie.

Tipul (natura) locului de muncă poate fi *formal* sau *informal*.

Ocuparea formală include:

- 1) Lucrătorii pe cont propriu care lucrează în întreprinderile sectorului formal;
- 2) Patronii care lucrează în întreprinderile sectorului formal;
- 3) Membrii cooperativelor de producție formale;
- 4) Salariații, pentru care angajatorul/patronul plătește contribuții sociale, beneficiază de concediu anual plătit și de concediu medical plătit.

Ocuparea informală include:

- 1) Lucrătorii pe cont propriu, care lucrează în întreprinderile sectorului informal;
- 2) Patronii, care lucrează la întreprinderile sectorului informal;
- 3) Membrii cooperativelor informale de producție;
- 4) Lucrătorii familiari angajați la întreprinderile sectorului formal sau la întreprinderile sectorului informal;
- 5) Salariații angajați la întreprinderile sectorului formal, la întreprinderile sectorului informal sau în gospodăriile particulare ale cetățenilor, care satisfac cel puțin unul din criteriile de mai jos:
 - angajatorul/patronul nu plătește contribuțiile sociale pentru ei;
 - nu beneficiază de concediu anual plătit;
 - nu beneficiază, în caz de boală sau traumă, de concediu medical plătit.

Munca nedeclarată – prin munca nedeclarată se înțelege orice muncă prestată de o persoană fizică pentru și sub autoritatea unui angajator fără a fi respectate prevederile Codului Muncii referitoare la încheierea contractului individual de muncă.

Grupe de ocupații: Gruparea populației după **ocupație** a avut în vedere funcția sau profesia persoanelor ocupate efectiv exercitată, prin ocupație înțelegându-se activitatea utilă, aducătoare de venit (în bani sau în natură) pe care o desfășoară o persoană, în general într-o unitate economico-socială. Populația ocupată a fost repartizată pe grupe de ocupații utilizându-se Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova:

- 1 Legislatori, membri ai executivului, alți înalți demnitari și conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori din unități
- 2 Specialiști în diverse domenii de activitate
- 3 Tehnicienii și alți specialiști cu nivel mediu de calificare
- 4 Funcționari administrativi
- 5 Lucrători în domeniul serviciilor și în comerț
- 6 Lucrători calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit
- 7 Muncitori calificați și asimilați
- 8 Operatori la mașini și instalații; asamblori de mașini și echipamente
- 9 Muncitori necalificați
- 10 Forțele armate

Statut profesional reprezintă situația deținută de o persoană în funcție de modul de obținere a veniturilor prin activitatea exercitată și anume:

- **salariați;**
- **non-salariați:** *patroni, lucrători pe cont propriu, lucrători familiari neremunerați, membri ai cooperativelor de producție.*

- **Salariat** este considerată persoana care-și exercită activitatea în baza unui contract de muncă într-o unitate economică sau socială – indiferent de forma ei de proprietate – sau la persoane particulare (în baza unui contract sau a unei înțelegeri), în schimbul unei remunerații sub formă de salariu, în bani sau în natură, sub formă de comision etc.

- **Patron** este persoana care-și exercită ocupația (meseria) în propria unitate (întreprindere, agenție, atelier, magazin, birou, fermă etc.), pentru a cărei activitate angajează unul sau mai mulți salariați permanenți.

- **Lucrător pe cont propriu** este persoana care-și exercită activitatea în unitatea proprie sau într-o afacere individuală, fără a angaja vreun salariat permanent, fiind ajutat sau nu de membrii familiei neremunerați. Sânt încadrați la acest statut întreprinzătorii independenți (vânzători ambulanți, meditații, taximetriști particulari etc.), liber-profesioniștii (muzicanții ambulanți, artiștii plastici, avocații), zilierii ocazionali, agricultorii individuali. Lucrătorul pe cont propriu poate avea salariați temporari.

- **Lucrător familial neremunerat** este persoana care-și exercită activitatea într-o unitate economică familială condusă de un membru al familiei sau o rudă, pentru care nu primește remunerație sub formă de salariu sau plată în natură. Gospodăria țărănească este considerată o astfel de unitate. Dacă mai multe persoane dintr-o gospodărie lucrează în gospodăria agricolă proprie, una dintre acestea – de regulă, capul gospodăriei – este considerat lucrător pe cont propriu, iar ceilalți – lucrători familiali neremunerați.

- **Membru al unei cooperative** este considerată persoana care a lucrat ca membru al unei cooperative, unde fiecare membru are drepturi egale la luarea deciziilor, soluționarea problemelor de producție/realizare etc.

Programul de lucru al persoanelor ocupate s-a definit ca fiind **complet** sau **parțial**, conform declarației respondenților. În general, pentru salariați, se consideră **complet** programul aferent unei norme întregi, așa cum este prevăzută prin contractul individual sau colectiv de muncă (durata normală) și **parțial**, programul a cărui durată prevăzută prin contractul individual de muncă este semnificativ mai mică decât durata normală.

Modalitatea de angajare a salariaților poate fi următoarea:

- Contract individual de muncă (în scris);
- Înțelegere (verbală).

Munca la domiciliu cuprinde activitățile profesionale care se efectuează în totalitate sau parțial acasă la persoana intervievată; este practică în special de liber profesioniști - lucrători pe cont propriu, dar și de unii salariați. În cazul salariaților, “lucrul acasă” este interpretat în sensul existenței unei înțelegeri mutuale între salariat și angajator (patron) ca o parte din muncă să fie efectuată la domiciliul salariatului în mod regulat.

Munca în program non-standard include: a) munca atipică - persoanele care lucrează seara (între orele 18⁰⁰-22⁰⁰), noaptea (între orele 22⁰⁰-06⁰⁰), sâmbăta sau duminica; b) lucrul în schimburi (adică lucrul în 2, 3 și 4 schimburi), c) lucrul „la solicitare” etc.

Ocuparea inadecvată în raport cu calificarea include persoanele ocupate, a căror ocupație nu corespunde domeniului de pregătire, și care în perioada de referință doresc să schimbe situația la locul actual de muncă, în sensul de a folosi mai pe larg aptitudinile, calificarea și sunt disponibili să o facă.

Ocuparea inadecvată în raport cu venitul include persoanele ocupate care în perioada de referință doresc să schimbe situația la locul actual de muncă în scopul majorării venitului și sunt disponibili să o facă.

Ocuparea inadecvată în raport cu orele excesive de lucru include persoanele ocupate care în perioada de referință doresc să lucreze mai puține ore decât lucrează efectiv fie la același loc de muncă, fie la un alt loc de muncă cu o reducere corespunzătoare a venitului.

Subocuparea în raport cu timpul lucrat: persoanele ocupate care satisfac următoarele criterii:

- doresc să lucreze ore suplimentate;
- sunt disponibili să lucreze ore suplimentare; dacă ar fi avut această oportunitate;
- orele efectiv lucrate în toate activitățile în timpul perioadei de referință sunt sub o limită stabilită. A fost adoptat pragul de 40 de ore pe săptămână în conformitate cu legislația muncii în vigoare.

Rata de subocupare: ponderea populației sub-ocupate în total populație ocupată.

Șomeri în sens BIM⁷ sunt persoanele de 15 ani și peste, care în cursul perioadei de referință îndeplinesc simultan următoarele condiții:

- nu au un loc de muncă și nu desfășoară o activitate în scopul obținerii unor venituri;
- sunt în căutarea unui loc de muncă, utilizând în ultimele 4 săptămâni diverse metode pentru a-l găsi: înscrierea la oficiile forței de muncă sau la agenții particulare de plasare, acțiuni pentru a începe o activitate pe cont propriu, publicarea de anunțuri și răspunsuri la anunțuri, apel la prieteni, rude, colegi, syndicate etc.;
- sunt disponibili să înceapă lucrul în următoarele 15 zile, dacă s-ar găsi imediat un loc de muncă.

În această categorie de populație sunt incluse, de asemenea:

- persoanele fără loc de muncă, disponibile să lucreze, care așteaptă să fie rechemate la lucru sau care au găsit un loc de muncă și urmează să înceapă lucrul la o dată ulterioară perioadei de referință;
- persoanele care în mod obișnuit fac parte din populația inactivă (elevi, studenți, pensionari), dar care au declarat că sunt în căutarea unui loc de muncă și sunt disponibili să înceapă lucrul.

Rata șomajului în sens BIM: proporția șomerilor BIM în forța de muncă, exprimat procentual.

Ecarterul de gen al șomajului: diferența dintre rata șomajului BIM în rândul femeilor și rata șomajului BIM în rândul bărbaților, exprimat în puncte procentuale.

Șomajul de lungă durată: numărul persoanelor aflate în situația de șomaj timp de un an și mai mult.

Rata șomajului de lungă durată: proporția numărului șomerilor BIM aflați în șomaj de 12 luni și peste în numărul total de forță de muncă, exprimat procentual.

⁷ Conform criteriilor Biroului Internațional al Muncii

Incidența șomajului de lungă durată: proporția șomajului de lungă durată (12 luni și peste) în numărul total de șomeri, exprimat procentual.

Șomajul de foarte lungă durată: numărul persoanelor aflate în situația de șomaj timp de 24 luni și mai mult.

Rata șomajului de foarte lungă durată: proporția numărului șomerilor BIM aflați în șomaj de 24 luni și peste în numărul total de forță de muncă, exprimat procentual

Șomajul în rândul tinerilor:

- a) rata șomajului în rândul tinerilor: ponderea numărului șomerilor în vârstă de 15-24 ani în numărul total al forței de muncă din această categorie de vârstă, exprimat procentual;
- b) raportul dintre rata șomajului la tineri (15-24 ani) și rata șomajului la adulți (25 ani și peste), exprimat procentual;
- c) ponderea șomerilor tineri în total șomaj exprimat procentual;
- d) proporția șomajului în rândul tinerilor: ponderea șomerilor în vârstă de 15-24 ani la numărul total al tinerilor din aceeași grupă de vârstă (15-24 ani), exprimat procentual.

Șomajul de lungă durată în rândul tinerilor: numărul tinerilor (15 – 24 ani) aflați în situația de șomaj timp de 6 luni și mai mult.

Incidența șomajului de lungă durată în rândul tinerilor: raportul dintre numărul șomerilor BIM în vârstă de 15-24 ani aflați în șomaj de 6 luni și peste și numărul total de șomeri din aceeași grupă de vârstă (15-24 ani), exprimat procentual.

Populația în afara forței de muncă (populația inactivă) cuprinde toate persoanele, indiferent de vârstă, care n-au lucrat cel puțin o oră și nu erau șomeri în perioada de referință.

Populația în afara forței de muncă include următoarele categorii de populație:

- elevi sau studenți;
- pensionari (de toate categoriile);
- casnice (care desfășoară numai activități casnice în gospodărie);
- persoane întreținute de alte persoane ori de stat sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobânzi, rente etc.);
- persoanele declarate de gospodăria ca fiind plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru mai puțin de 1 an.

Persoane descurajate sunt persoanele inactive, disponibile să lucreze în următoarele 15 zile, care nu au un loc de muncă și au declarat că sunt în căutarea unui loc de muncă, dar nu au întreprins nimic în acest scop în ultimele 4 săptămâni sau că nu caută un loc de muncă din următoarele motive:

- au crezut ca nu există locuri libere sau nu au știut unde să mai caute;
- nu se simt pregătite profesional;
- cred că nu vor găsi de lucru din cauza vârstei;
- au căutat altădată și nu au găsit.

Raportul de dependență economică: raportul dintre persoanele neocupate (inactive sau în șomaj) și persoanele ocupate, exprimat în promile (‰).

Procesul de educație și instruire cuprinde totalitatea activităților de învățare întreprinse în vederea îmbunătățirii cunoștințelor, calificării și competenței, în scop personal, civic, social și/sau legat de

carieră și presupune luarea în prealabil a deciziei de a învăța, cu perspectiva îmbunătățirii cunoștințelor, informațiilor, competenței, înțelegerii, calificării, comportamentului. Se desfășoară:

- în cadrul sistemului național de educație (educație formală);
- în afara sistemului național de educație prin participarea la cursuri, seminarii, conferințe etc. (educație non-formală).

Gruparea după **nivelul instituției de cel mai înalt grad absolvite**⁸ (cu sau fără diplomă sau certificat de absolvire) s-a făcut având în vedere tipul instituției de învățământ:

1. *Fără școală absolvită* - acest nivel cuprinde atât copiii cât și persoanele mature, care nu au absolvit nici o școală.
2. *Primar* - acest nivel include instruirea în clasele I-IV. Aici se includ persoanele care au absolvit ciclul primar de instruire.
3. *Gimnazial* - acest nivel cuprinde instruirea gimnazială (cl.V-IX). Aici se vor include persoanele care au absolvit ciclul gimnazial de instruire. Tot aici se includ și persoanele care au absolvit fostele școli medii incomplete de 7 sau 8 ani.
4. *Liceal, mediu de cultură generală* - cuprinde instruirea medie (cl.X-XI) și liceală (cl.X-XII). Aici se includ persoanele care au absolvit ciclul liceal (mediu general) de instruire. Tot aici se includ și persoanele care au absolvit fostele școli medii de 10 ani/11 ani.
5. *Secundar profesional* - cuprinde instruirea în școlile profesionale, cu scopul de obținere a unei profesii (meserii) pentru muncitori. Aici se includ persoanele care au absolvit o școală profesională.
6. *Mediu de specialitate* - cuprinde instruirea în colegii. Aici se includ persoanele care au absolvit actualele colegii și persoanele care anterior au absolvit instituțiile medii de specialitate („tehnicumuri”, școli pedagogice, școli medicale, școli de iluminare culturală etc.).
7. *Superior* - cuprinde instruirea în instituții superioare de învățământ (3-6 ani). Aici se includ persoanele care au absolvit astfel de instituții de învățământ ca: universitate, academie, institut.
8. *Masterat* - aici se includ atât persoanele care au absolvit recent instituții de învățământ postuniversitare, cât și persoanele care au absolvit anterior aspirantura. Învățământul postuniversitar la masterat durează 2 ani, anterior, la aspirantura dura 3 ani.
9. *Doctorat* - aici se includ persoanele care au studiat la doctoratură, au fost doctoranzi.

O altă grupare a nivelului de educație este:

- **scăzut:** gimnazial, primar, fără școală primară;
- **mediu:** mediu general, liceal, secundar profesional, mediu de specialitate;
- **superior:** universitar, postuniversitar.

Nivelul de instruire al persoanelor adulte (25-64 ani): structura populației de 25-64 ani după nivelul de educație absolvit: scăzut, mediu, superior. Reprezintă ponderea populației de 25-64 ani din fiecare categorie a nivelului de educație în populația totală din aceeași grupă de vârstă.

Participarea populației adulte la educație și instruire (participarea la educație permanentă): proporția populației de 25-64 ani care urmasse o formă de educație sau instruire în ultimele patru săptămâni precedente interviului, la totalul populației de 25-64 ani.

Gradul de instruire al tinerilor de 20 - 24 ani: ponderea tinerilor de 20 - 24 ani, absolvenți ai unei forme de învățământ de nivel educațional cel puțin mediu, în total tineri de 20-24 ani.

⁸ Începând cu anul 2011

Rata de părăsire timpurie a sistemului educațional de către tineri (18-24 ani): proporția populației de 18-24 ani cu nivel de educație elementar (scăzut), care nu urmează nici o formă de instruire în ultimele patru săptămâni precedente interviului, în total populație de 18-24 ani.

Tineri NEET⁹ - reprezintă tinerii de 15-29 ani (sau 15-24 ani conform BIM), care nu fac parte din populația ocupată, nu învață/studiază în cadrul sistemului formal de educație și nu urmează careva cursuri sau alte instruirii în afara sistemului formal de educație.

10.1. SUBUTILIZAREA FORȚEI DE MUNCĂ¹⁰

Conceptul de **forță de muncă** se referă la oferta actuală a forței de muncă pentru producerea de bunuri și servicii pentru plată sau profit. Forța de muncă este egală cu suma persoanelor ocupate și a persoanelor în șomaj.

Forța de muncă potențială cuprinde toate persoanele în vârstă de muncă care, în cursul unei perioade scurte de referință, nu erau nici în ocupare, nici în șomaj și:

- (a) desfășurau activități de „căutare a unui loc de muncă”, nu erau „disponibile la moment” dar ar putea deveni disponibile într-o perioadă ulterioară scurtă stabilită în conformitate cu circumstanțele naționale (de ex. persoane în căutarea unui loc de muncă indisponibile); sau
- (b) nu desfășurau activități de „căutare a unui loc de muncă”, dar doreau să lucreze și erau „disponibile la moment” (de ex. persoane în căutarea unui loc de muncă potențial disponibile).

Forța de muncă extinsă este definită ca suma forței de muncă plus forța de muncă potențială. Acest indicator este utilizat în calitate de populație de referință (numitor) la calcularea indicatorilor privind subutilizarea forței de muncă (LU3 și LU4).

Subutilizarea forței de muncă se referă la discrepanțele între oferta de muncă și cererea de muncă, care se exprimă printr-o nevoie de ocupare nesatisfăcută în rândul populației. Estimările subutilizării forței de muncă includ, dar nu pot fi doar limitate la:

- (a) *Sub-ocuparea în raport cu timpul*, în cazul în care timpul de lucru al persoanelor ocupate este insuficient în raport cu situațiile alternative de ocupare în care aceste persoane doresc și sunt disponibile pentru a se angaja (definiția este prezentată la pagina 16);
- (b) *șomaj*, reflectând o căutare activă a unui loc de muncă de către persoanele ne-ocupate, care sunt disponibile pentru această formă de muncă (ocupare) (definiția este prezentată la pagina 16);
- (c) *forța de muncă potențială*, referindu-se la persoanele ne-ocupate, care exprimă un interes pentru o anumită muncă, dar pentru care condițiile existente limitează căutarea activă a locului de muncă și/sau disponibilitatea acestora.

⁹ Termenul original din limba engleză: „Not in Employment, Education or Training (NEET)”

¹⁰ În conformitate cu Rezoluția „Statisticile privind munca, ocuparea și subutilizarea forței de muncă”, adoptată de a 19^{ea} Conferință Internațională a Statisticienilor Muncii din 2013 (Resolution I. Resolution concerning statistics of work, employment and labour underutilization): http://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/meetings-and-events/international-conference-of-labour-statisticians/19/WCMS_230304/lang--en/index.htm

Indicatorii privind sub-utilizarea forței de muncă

LU1: Rata șomajului:

$$[\text{persoane în șomaj} / \text{forța de muncă}] \times 100$$

LU2: Rata compusă a sub-ocupării în raport cu timpul și șomajului:

$$[(\text{persoane sub-ocupate în raport cu timpul} + \text{persoane în șomaj}) / \text{forța de muncă}] \times 100$$

LU3: Rata compusă a șomajului și a forței de muncă potențiale:

$$[(\text{persoane în șomaj} + \text{forța de muncă potențială}) / \text{forța de muncă extinsă}] \times 100$$

LU4: Indicatorul compozit de subutilizare al forței de muncă:

$$[(\text{persoane sub-ocupate în raport cu timpul} + \text{persoane în șomaj} + \text{forța de muncă potențială}) / (\text{forța de muncă extinsă})] \times 100$$

Clasificări utilizate:

Activitatea economică: Rezultatele anchetei sunt clasificate corespunzător Clasificării Activităților din Economia Moldovei (CAEM-2), armonizat cu NACE ver.2.

Ocupațiile: Datele privind ocupațiile sunt clasificate corespunzător Clasificatorului Ocupațiilor din Republica Moldova (2014), armonizat cu standardul respectiv internațional ISCO-08 (BIM).

Statutul profesional: Persoanele sunt clasificate după statutul profesional în conformitate cu clasificarea internațională ICSE-93.

Educația: Nivelul de educație este în corespundere cu Clasificarea programelor educaționale din Republica Moldova, armonizată cu standardul respectiv internațional ISCED-97.

11. SCHIMBĂRI METODOLOGICE

Începând cu anul 2019, datorită implementării unui nou plan de sondaj (a unui nou eșantion de gospodărie casnice și a unei noi scheme de rotație) și a revizuirii definiției **Ocupării** în corespundere cu Rezoluția I a Conferinței Internaționale a Statisticienilor Muncii (a 19^a CISM, 2013), indicatorii referitori la principalele categorii de populație (ocupată, în șomaj, inactivă) nu sunt întru totul comparabili cu seria de date din anii precedenți. Diferențele sus numite sunt prezentate în tabelul de mai jos:

	Conform metodologiei de până la 2018, inclusiv	Conform metodologiei 2019
Eșantion	Plan de sondaj bistadial stratificat la I etapă în 11 straturi: 1. Nord orașe (mari și mici) cu excepția m.Bălți; 2. Nord comune mari; 3. Nord comune mici; 4. Centru orașe (mari și mici); 5. Centru comune mari; 6. Centru comune mici; 7. Sud orașe (mari și mici); 8. Sud comune mari; 9. Sud comune mici; 10. Mun. Chișinău, suburbii; 11. Municipiul Chișinău, oraș.	Plan de sondaj bistadial stratificat la I treaptă în 8 straturi: 1. Nord rural; 2. Nord urban; 3. Centru rural; 4. Centru urban; 5. Sud rural; 6. Sud urban; 7. Mun. Chișinău, rural; 8. Mun. Chișinău, urban.
	Baza de sondaj la I treaptă – UPE create în baza împărțirii administrativ teritoriale a R. Moldova (unități administrativ teritoriale de nivelul II)	Baza de sondaj la I treaptă – UPE create în baza secțiilor de recensământ (sectoarelor de recensământ pentru mun. Chișinău, urban)
	Baza de sondaj la II treaptă – listele de la Recensământul populației 2004 combinate cu listele obținute de la furnizorii de energie electrică	Baza de sondaj la II etapă – listele de locuințe obținute în urma operațiunii de listing efectuate în baza imaginilor ortofoto cu limitele UPE.
	Volumul eșantionului: - la I etapă – 129 UPE-uri; - la II etapă – 2400 gospodărie lunar (eșantion brut)	Volumul eșantionului: - la I treaptă – 150 UPE-uri; - la II treaptă – 2540 gospodărie lunar (eșantion brut)
	Metoda de eșantionare: - la I treaptă – sondaj stratificat, utilizând procedeul de extragere cu probabilități inegale proporționale cu mărimea UPE-urilor; - la II treaptă – sondaj simplu aleatoriu fără revenire.	Metoda de eșantionare: - la I etapă – sondaj stratificat, utilizând procedeul de extragere cu probabilități inegale proporționale cu mărimea UPE-urilor; - la II treaptă – sondaj simplu aleatoriu fără revenire.
	Schema de rotație: - la I etapă – o dată la 2 ani începând cu 2008 circa 20 % din UPE-uri vor fi înlocuite cu altele noi; - la II etapă – 2-(1)-1-(8)-2	Schema de rotație: - la I treaptă – doar în cadrul stratului Chișinău, urban are loc rotația a 25% din UPE conform schemei de rotație 2-(2)-2; - la II treaptă – în afara stratului Chișinău, urban, locuințele se rotesc trimestrial conform schemei 2-(2)-2
Populația ocupată	Populația ocupată cuprinde toate persoanele de 15 ani și peste care au desfășurat o activitate economică producătoare de bunuri sau servicii <u>de cel puțin o oră</u> în perioada de referință (o săptămână), pentru plată sau venit. (!) persoanele ocupate cu producerea produselor agricole în gospodăria auxiliară proprie, <u>în exclusivitate pentru consumul propriu</u> , se includ în ocupare <u>dacă lucrează pe săptămână 20 de ore și mai mult</u> .	Populația ocupată cuprinde toate persoanele de 15 ani și peste care au desfășurat o activitate economică producătoare de bunuri sau servicii <u>de cel puțin o oră</u> în perioada de referință (o săptămână), pentru plată sau venit. (!) persoanele ocupate cu producerea produselor agricole în principal pentru consumul propriu, NU se includ în ocupare.

	În afara persoanelor care au un loc de muncă și au lucrat în cursul săptămânii de referință, indiferent de statutul lor profesional avut, se consideră ocupate și persoanele temporar absente de la lucru în cursul săptămânii de referință care își păstrează legătura formală cu locul de muncă, motivele de absență putând fi: concediul de odihnă, de maternitate (în limita unei perioade prevăzute de lege), de studii, grevă sau conflict de muncă, cursuri de formare profesională, suspendarea temporară a lucrului datorită condițiilor meteorologice etc.	În afara persoanelor care au un loc de muncă și au lucrat în cursul săptămânii de referință, indiferent de statutul lor profesional avut, se consideră ocupate și persoanele temporar absente de la lucru în cursul săptămânii de referință care își păstrează legătura formală cu locul de muncă, motivele de absență putând fi: concediul de odihnă, de maternitate (în limita unei perioade prevăzute de lege), de studii, grevă sau conflict de muncă, cursuri de formare profesională, suspendarea temporară a lucrului datorită condițiilor meteorologice etc.
--	--	--

Începând cu 2019, rezultatele cercetării se extind la numărul populației cu reședință obișnuită (a se vedea p.8 Extinderea rezultatelor).

12. PRINCIPALII INDICATORI

- Forța de muncă / Populația activă
- Populația ocupată
- Numărul șomerilor BIM
- Rata de participare la forța de muncă / rata de activitate
- Rata de participare la forța de muncă a populației în vârstă de muncă
- Rata de ocupare
- Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă
- Rata șomajului
- Rata șomajului de lungă durată
- Ponderea șomerilor BIM tineri în total persoane tinere
- Gradul de participare la procesul educational sau de instruire a persoanelor de 25-64 ani (Educatia permanenta a adultilor)
- Gradul de instruire al tinerilor de 20 - 24 ani
- Nivelul de instruire al persoanelor adulte (25-64 ani)
- Rata de părăsire timpurie a sistemului educational de catre tineri (18-24 ani)

Statistici adiționale:

- Ocuparea în sectorul informal
- Ocuparea informală
- Sub-ocuparea în raport cu timpul lucrat
- Situații inadecvate de ocupare în raport cu calificarea, venitul și orele excesive de lucru
- Indicatori de subutilizare a forței de muncă
- Factorii cu impact negativ asupra sănătății
- Dialogul social

Module ad-hoc¹¹ (adiționale) realizate:

- Munca decentă (2004, în comun cu BIM)
- Tinerii pe piața muncii (2004-2006)
- Organizarea muncii și tipologia programului de lucru, (2007, conform normelor UE);
- Migrația forței de muncă (2008, și 2012, în comun cu BIM);
- Intrarea tinerilor pe piața muncii (2009, conform normelor UE);
- Activitățile copiilor (2009, în comun cu BIM);
- Reconcilierea vieții profesionale cu cea de familie (2010, conform normelor UE);
- Tranziția de la școală la muncă (2013 și 2015, în comun cu BIM);
- Activitatea de voluntariat (2015);
- Tranziția de la muncă la pensionare (2017).

13. DISEMINAREA REZULTATELOR

Rezultatele Anchetei forței de muncă sunt diseminate prin intermediul:

- comunicatului de presă;
- publicației Forța de Muncă a Republicii Moldova, Ocuparea și Șomajul - publicație anuală online detaliată ce conține informații referitoare la metodologia și organizarea anchetei, și tabele cu date medii anuale, precum și informații referitoare la evoluția în timp a principalilor indicatori ai forței de muncă; disponibilă în limbile română și engleză (<http://www.statistica.gov.md>);
- bazei de date online Statbank atât în limba română cât și în limba engleză;
- Anuarul statistic al Republicii Moldova și alte publicații de sinteză ale BNS,
- Standardului Special de Diseminare a Datelor (SDDS) al FMI;
- Chestionare internaționale ONU, BIM, CEE, Eurostat, CSI etc.

La cerere, datele sunt prelucrate pentru a răspunde solicitărilor și furnizate unui număr mare de utilizatori (naționali și internaționali).

14. LIMITĂRI

Nu există surse administrative sau provenind din alte cercetări BNS perfect comparabile (definiții, sferă de cuprindere, perioadă de referință) cu datele anchetei și, prin urmare, reconcilierea rezultatelor anchetei cu alte surse de date este limitată. La fel, datele se bazează pe libera declarație a persoanelor cercetate. O altă limitare se referă la gradul de detaliere redus al indicatorilor rezultați, inclusiv în profil teritorial.

¹¹ Conform practicilor europene, periodic la cercetarea de bază AFM se atașează câte un modul complementar în conformitate cu normele europene, sau cu necesitățile naționale în informații.